

Uchwała Nr 714/2016
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 8 grudnia 2016 r.

w sprawie wniosku Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie
o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku zarządzanie
prowadzonym w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie na poziomie studiów
pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

Na podstawie art. 52 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej uchwala, co następuje:

§ 1

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię Zespołu odwoławczego, uznało, iż wyjaśnienia przedstawione we wniosku Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku zarządzanie prowadzonym w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim **nie uzasadniają zmiany oceny pozytywnej** wyrażonej w Uchwale nr 490/2016 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 15 września 2016 r.

W Uchwale nr 490/2016 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęło, iż poziom prowadzonego kształcenia odpowiada przyjętym kryteriom jakościowym w stopniu pozwalającym na **wydanie oceny pozytywnej**.

Spośród 6 przyjętych przez Komisję kryteriów jakościowych oceny programowej 3 kryteria tj. liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia; współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia, jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy otrzymały ocenę „*wyróżniająco*”. Pozostałe kryteria, tj. jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzenie badań naukowych; w jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów, uzyskały ocenę „*w pełni*”.

Stanowisko Uczelni

Uczelnia wnioskuje o **wydanie oceny wyróżniającej** w odniesieniu do jakości kształcenia na prowadzonym przez Wnioskodawcę kierunku Zarządzanie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Uczelnia podnosi, że spełnia w stopniu wyróżniającym nie tylko kryteria wymienione w Uchwale nr 490/2016 Prezydium PKA (kryterium 2 i kryterium 5), ale także kryterium 1 - jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz kryterium 6 - w jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podnosi, że podkryterium 1.1. oraz 1.2. Uczelnia spełnia „na ocenę wyróżniająco”. Wnioskodawca podkreśla te fragmenty raportu z wizytacji, w których członkowie Zespołu Oceniającego docenili „ambitnie sformułowane cele nawiązujące do doświadczeń uczelni o najwyższej renomie światowej” i starania SGH, by z tych wzorców czerpać. Bardzo wysoko ocenili również udział kadry naukowo-dydaktycznej w realizacji koncepcji kształcenia. Wnioskodawca przypomina ocenę Zespołu Oceniającego o zaangażowaniu kadr, która „wyraźnie rozumie i akceptuje wyznaczone cele, (...) identyfikuje się z misją SGH, potwierdza determinację i kreatywność pracy na rzecz szeroko rozumianej jakości kształcenia wskazując nieszablonowe przykłady osiągnięć w tej dziedzinie, na przykład organizacji zajęć z wykorzystaniem przypadków rzeczywistej praktyki lub z udziałem wybitnych praktyków”. Uczelnia podkreśla, że koncepcja kształcenia na kierunku Zarządzanie jest całkowicie zgodna z misją i strategią SGH i opiera się na szerokiej i mocnej interdyscyplinarnej podstawie unikatowej w skali kraju oraz „na dostosowaniu kształcenia kierunkowego do wymogów rynku pracy i konsultacjach z interesariuszami”. Zespół Oceniający potwierdził w raporcie po wizytacji „znakomite porozumienie kadry naukowo-dydaktycznej z reprezentantami instytucji zewnętrznych i wielkie zaangażowanie obu stron na rzecz doskonalenia jakości kształcenia”. Ponadto Wnioskodawca podnosi, że studenci mogą pozyskać wiedzę, umiejętności i kompetencje od wykładowców, którzy prowadzą badania naukowe „na poziomie wyróżniającym ich nie tylko w skali kraju”. W programie kształcenia oferowane są zajęcia silnie powiązane z praktyką gospodarczą, „których treści są na bieżąco modyfikowane i aktualizowane”. Uczelnia podkreśla, że mocną stroną programu kształcenia realizowanego w SGH jest jego umiędzynarodowienie przejawiające się bogatą ofertą przedmiotów prowadzonych w języku angielskim oraz bardzo duża liczba godzin przeznaczonych w programie studiów na nauczanie języków obcych. Uczelnia podnosi, że realizację zakładanych efektów kształcenia „gwarantują wysokie kompetencje kadry i zakres prowadzonych przez nią badań, których wyniki uwzględniane są w dydaktyce”.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia cytuje również te części raportu z wizytacji, w których Zespół Oceniający wysoko ocenił stopień spełnienia podkryterium 1.2. W raporcie zauważono, że „Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów podejmuje szereg działań zmierzających do jego rozwoju”. Systematycznie poszerzana jest oferta zajęć „prowadzonych we współpracy z biznesem”. Trwają prace nad uruchomieniem pełnego programu studiów II stopnia prowadzonego w języku angielskim oraz uzyskanie uprawnienia do podwójnego dyplomowania. Rozwój kierunku uwzględnia tendencje zmian w naukach o zarządzaniu, ekonomii i finansach.

Stanowisko Prezydium PKA

Prezydium PKA podtrzymuje ocenę wyrażoną przez Zespół Oceniający w raporcie po wizytacji na temat stopnia spełnienia kryterium 1.1 i 1.2. Uczelnia formułuje ambitne cele kształcenia, dysponuje unikatowym programem studiów, w sposób innowacyjny organizuje przebieg studiów. Kierunek Zarządzanie cechuje wysoki poziom umiędzynarodowienia. Wyniki badań naukowych są wykorzystywane w procesie dydaktycznym na poziomie wyróżniającym. Zajęcia realizuje kadra naukowo-dydaktyczna o wysokim poziomie kompetencji naukowych, a wielu przypadkach także ze znacznym doświadczeniem praktycznym zdobytym poza Uczelnią. Nauczyciele akademicy są zaangażowani w proces budowania i realizacji koncepcji kształcenia przyjętej w SGH.

Plany rozwoju kierunku w bardzo wysokim stopniu uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

Niemniej, wysoka ocena spełnienia kryterium 1 w zakresie kryteriów 1.1 i 1.2 nie przesądza o sformułowaniu oceny „wyróżniająco” za kryterium 1. Podstawą do sformułowania oceny „w pełni” były wskazane w Uchwale Nr nieprawidłowości stwierdzone w ramach kryteriów 1 w zakresie kryteriów 1.3, 1.4, 1.7.1.

Kryterium 1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

Stanowisko Zespołu Oceniającego będące podstawą Uchwały nr 490/2016 Prezydium PKA

Przyporządkowanie ocenianego kierunku studiów do obszaru, dziedziny nauki i dyscypliny naukowej dokonane zostało na mocy stosownych uchwał Senatu. W Uchwałach Senatu SGH nr 605 i nr 617 z dnia 28 marca 2012 r. określających efekty kształcenia dla kierunku zarządzanie, dokonano takiego przyporządkowania odpowiednio dla studiów na pierwszym i drugim stopniu. Następnie w Uchwale nr 667 Senatu SGH z 29 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim prowadzonych na pierwszym stopniu studiów w SGH przyjęto, że efekty kształcenia dla modułu kształcenia wspólnego i efekty kształcenia dla danego kierunku studiów, uchwalone w dniu 28 marca 2012 r., stanowią integralną całość dla programu kształcenia na danym kierunku studiów pierwszego stopnia. Na mocy tych przepisów kierunek studiów *zarządzanie* został przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscypliny naukowej nauki o zarządzaniu. Należy wskazać, że przyporządkowanie ocenianego kierunku studiów do tylko jednej dyscypliny nauki nie w pełni odpowiada sformułowanemu efektom, gdyż na przykład efekt w zakresie wiedzy na studiach pierwszego stopnia „K1A_W01: ma podstawy teoretyczne nauk o zarządzaniu, ekonomii i dyscyplin komplementarnych” odwołuje się m.in. wprost do dyscypliny ekonomia. Przykładów takich efektów, nawiązujących zwłaszcza do ekonomii, jest więcej.

Podsumowując należy stwierdzić, że oceniany kierunek studiów niewątpliwie dobrze przyporządkowano do obszaru kształcenia i dziedziny nauki. Są jednak podstawy, **by za zbyt wąski uznać wybór tylko jednej dyscypliny naukowej.**

Zespół Oceniający ocenił kryterium 1 jako spełnione „w pełni”, jednocześnie sformułował następujące zalecenie w odniesieniu do kryterium 1.3.: „Przyporządkować kierunek także do dyscyplin pokrewnych w stosunku do nauk o zarządzaniu.”.

Stanowisko Uczelni

Wnioskodawca podkreślił, że w uchwałach Senatu SGH nr 605 i nr 617 z dnia 28 marca 2012 określających efekty kształcenia dla kierunku Zarządzanie odpowiednio na studiach pierwszego i drugiego stopnia zapisano, że „Kierunek studiów zarządzanie należy do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Przedmiot badań zarządzania jest umiejscowiony w dziedzinie nauk ekonomicznych i dyscyplinie nauki o zarządzaniu”. W ocenie Uczelni „Przyporządkowanie to jednoznacznie potwierdza sformułowania kierunkowych efektów kształcenia mające bezpośrednie odwzorowanie w zestawie przedmiotów kierunkowych, jak i prowadzonych specjalności w ramach tego kierunku”. SGH jako dowód poprawności przyporządkowania efektów kształcenia wyłącznie do nauk o zarządzaniu dołącza tabele „Charakterystyka kierunku i kierunkowe efekty kształcenia”. W ocenie Uczelni Senat SGH miał pełne uzasadnienie i prawo przyporządkować oceniany kierunek studiów tylko do jednej dyscypliny nauk o zarządzaniu. Wśród sformułowanych efektów kierunkowych znajduje się bowiem tylko jeden efekt na studiach pierwszego stopnia dotyczący wiedzy „K1A_W01: zna podstawy teoretyczne nauk o zarządzaniu, ekonomii i dyscyplin komplementarnych”, który w opinii Wnioskodawcy nie przesądza o zasadności przypisania kierunku Zarządzanie do innych dyscyplin niż nauki o zarządzaniu.

Koncepcja kształcenia realizowana w SGH zakłada, że studenci studiów I stopnia realizują wspólny, 3-semestralny program podstawowy, na bazie którego konstruowany jest program kształcenia kierunkowego. W module kształcenia ogólnouczelnianego wiele miejsca zajmuje nauczanie mikro- i makroekonomii, ale też przedmiotów ilościowych, finansów i rachunkowości oraz przedmiotów społeczno-humanistycznych. Wnioskodawca przyznaje, że przedmioty te można przypisać do różnych dyscyplin naukowych, w tym do ekonomii, ale nie przesądza to „o konieczności przypisania na pierwszym stopniu studiów ocenianego kierunku też do innych dyscyplin niż nauki o zarządzaniu”.

Mimo to Uczelnia deklaruje, że „wychodząc naprzeciw sugestiom Zespołu Oceniającego PKA przygotowuje dla Senatu SGH stosowny projekt uchwały doskonalącej”. Jednocześnie podkreśla, że rozszerzenie zakresu dyscyplin, do których kierunek Zarządzanie może być przypisany nie stanowi problemu także z uwagi na fakt, że zatrudnia liczne grono specjalistów z tych dyscyplin.

Stanowisko Prezydium PKA

Zalecenie Zespołu Oceniającego PKA jest uzasadnione. Efekty kształcenia przypisane do przedmiotów ogólnouczelnianych przyjętych jako załącznik do Uchwały SGH nr 667 z dnia 29 czerwca 2012 roku są realizowane przez wszystkich studentów, a zatem również przez studentów kierunku Zarządzanie (studia pierwszego stopnia) przez trzy pierwsze semestry, czyli przez połowę czasu trwania studiów. Efekt O1A_W01 „Ma wiedzę ogólną z dziedziny nauk ekonomicznych i społecznych, **w tym pogłębioną wiedzę z zakresu ekonomii**” uzasadnia opinię Zespołu Oceniającego, że wśród dyscyplin naukowych, do których przypisany jest kierunek Zarządzanie powinna znaleźć się ekonomia. Wysoka ranga tego efektu kształcenia widoczna jest w sposobie konstruowania przez Uczelnię planu studiów, tym samym w sposobie doboru treści programowych dla kierunku Zarządzanie. W trakcie pierwszych trzech semestrów studenci realizują przedmioty, których treści programowe są jednoznacznie przypisane do efektu kształcenia O1A_W01 **o łącznej wartości aż 30 punktów ECTS**. Są to: Mikroekonomia I (6 ECTS), Mikroekonomia II (5 ECTS),

Makroekonomia I (6 ECTS), Makroekonomia II (4,5 ECTS), Polityka gospodarcza i społeczna (4 ECTS) oraz Ekonomia międzynarodowa (4,5 ECTS). Ocena kryterium 1.3. dokonana przez Zespół Oceniający PKA oraz sformułowane na jej podstawie zalecenie są prawidłowe. Uczelnia deklaruje, że zalecenie zostanie wykonane, jednak do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy programowej oceny jakości kształcenia na kierunku Zarządzanie prowadzonym w Szkole Głównej Handlowej nie dołączono projektu uchwały Senatu realizującej zalecenie Zespołu Oceniającego, **dlatego** wyjaśnienia przedstawione przez Uczelnię w odniesieniu do kryterium 1.3 nie uzasadniają podniesienia oceny kryterium 1 z „w pełni” na „wyróżniająco”.

Kryterium 1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.

Stanowisko Zespołu Oceniającego będące podstawą Uchwały nr 490/2016 Prezydium PKA:

W Uchwale Senatu SGH nr 605 z dnia 28 marca 2012 r. określającej efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie* dla studiów pierwszego stopnia przyjęto 4 kierunkowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, 7 w zakresie umiejętności i 8 w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty w zakresie wiedzy zostały odniesione do 10 efektów obszarowych (po 3-4 każdy), efekty w zakresie umiejętności odniesiono do 11 efektów obszarowych (po 3-5 każdy), a efekty w zakresie kompetencji społecznych do wszystkich 7 efektów obszarowych. W Uchwale Senatu SGH nr 617 z dnia 28 marca 2012 r. określającej efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie*, dokonano odpowiednio takiego przyporządkowania dla studiów drugiego stopnia. Określono 4 kierunkowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, 12 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty w zakresie wiedzy zostały odniesione do 10 efektów obszarowych (po 1-7 każdy), efekty w zakresie umiejętności odniesiono do wszystkich 11 efektów obszarowych (po 1-6 każdy), a efekty w zakresie kompetencji społecznych do wszystkich 7 efektów obszarowych. **Przyjęcie zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia malej liczby efektów kierunkowych w zakresie wiedzy powoduje, że są one sformułowane w sposób bardzo ogólny (np. efekt K2A_W02: ma wiedzę o najlepszych praktykach z zakresu w dziedzinach objętych programem studiów).** Efekty te są uzupełnione, jak wskazano w punkcie 1.3, o (określone w Uchwale nr 667 Senatu SGH z 29 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim prowadzonych na pierwszym stopniu studiów w SGH) dalszych 5 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 4 w zakresie umiejętności i 3 w zakresie kompetencji społecznych. Dla studiów drugiego stopnia przyjęto w tych trzech zakresach

odpowiednio 4, 12 i 7 efektów kształcenia w ramach modułu przedmiotów wspólnych dla wszystkich kierunków studiów.

Opracowane zostały także zorientowane kierunkowo matryce efektów kształcenia założonych dla przedmiotów podstawowych z modułu przedmiotów wspólnych dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych w SGH oraz matryce dla przedmiotów z modułu podstawowego kształcenia kierunkowego. Wskazują one, w ramach jakich efektów przedmiotowych realizowane są poszczególne efekty kierunkowe, oraz podają jednocześnie ich odniesienie do efektów obszarowych. Matryce te opracowano zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane z zastosowaniem terminologii właściwej dla dziedziny nauk, z której wywodzi się kierunek studiów w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji.

Studenci ocenianego kierunku dowiadują się o zakładanych efektach kształcenia na pierwszych zajęciach z każdego przedmiotu, a także z sylabusów dostępnych w Wirtualnym Dziekanacie. W ich opinii sformułowane są w sposób zrozumiały. Według studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA (ZO) elastyczność w doborze modułów kształcenia pozwala na indywidualne dostosowanie osiąganych efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy, kompetencji społecznych i umiejętności do potrzeb zarówno działalności naukowej, prowadzenia działalności gospodarczej, jak i rynku pracy.

Efekty kształcenia na kierunku zarządzanie są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru nauki społeczne, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla poziomu studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. **W odniesieniu do wiedzy zostały one jednak ujęte w sposób dość syntetyczny, co ogranicza zakres opisu i wartość informacyjną efektów. Wskazuje na to w szczególności odniesienie niektórych z efektów kierunkowych aż do 6-7 efektów obszarowych. Utrudnia to także do pewnego stopnia stworzenie systemu ich weryfikacji.**

Zespół Oceniający PKA ocenił kryterium 1 jako spełnione „w pełni”, jednocześnie sformułował następujące zalecenie: Rozważyć poszerzenie listy efektów kształcenia z zakresu wiedzy (sformułowanie efektów mniej zagregowanych).

Stanowisko Uczelni

Odnosząc się do uwagi Zespołu Oceniającego o dość syntetycznym sposobie ujęcia efektów kształcenia w zakresie wiedzy podjęta zostanie próba sformułowania efektów mniej zagregowanych, tym samym zrealizowane zostanie zalecenie Zespołu Oceniającego. Jednocześnie Wnioskodawca przytacza dwa przykładowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy na studiach drugiego stopnia argumentując, że w obecnej postaci „mają one swoją logikę i merytoryczne uzasadnienie”, a także znajdują swoje „odbicie” w wymienionych efektach kształcenia w obszarze nauk społecznych, które zdefiniowane są też bardzo ogólnie.

Stanowisko Prezydium PKA

Stanowisko Zespołu Oceniającego PKA na temat stopnia spełnienia kryterium 1.4, należy uznać za uzasadnione. Opinię tę generalnie podzieliła także Uczelnia. Wysoki stopień ogólności sformułowania obszarowych efektów kształcenia nie może być traktowany jako uzasadnienie wysokiej ogólności sformułowania efektów kierunkowych. Ocena stopnia spełnienia kryterium 1 w zakresie kryterium 1.4 dokonana przez Zespół Oceniający PKA oraz sformułowane na jej podstawie zalecenie są prawidłowe. Uczelnia deklaruje, że zalecenie zostanie wykonane, jednak do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy **nie dołączono**

projektu uchwały Senatu realizującej zalecenie Zespołu Oceniającego, co uzasadnia podtrzymanie oceny „w pełni” w odniesieniu do kryterium 1.

Kryterium 1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

Stanowisko Zespołu Oceniającego będące podstawą Uchwały nr 490/2016 PKA

Metody sprawdzania realizacji przez studentów efektów kształcenia podane są w sylabusach przedmiotów, a także omawiane na pierwszych zajęciach z każdego przedmiotu. Metody te określone są przez pracownika odpowiedzialnego za realizację przedmiotu. Dobór metod sprawdzania realizacji efektów kształcenia zależy od formy zajęć dydaktycznych. Metody te określono dla każdego z przyjętych dla przedmiotu efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W odniesieniu do weryfikacji wiedzy oraz umiejętności najczęściej stosowanymi metodami są: egzaminy pisemne oparte na pytaniach otwartych i zadaniach, egzaminy testowe, kolokwia, referaty, eseje, raporty, prezentacje, a w odniesieniu do weryfikacji kompetencji społecznych – obserwacje zachowań studentów na zajęciach, obserwacja i ocena sposobu zgłaszania problemu i zadawania pytań na zajęciach, zachowania przy rozwiązywaniu zadań grupowych, w dyskusjach itp. W sylabusach przedmiotu określono także zasady wystawiania oceny końcowej z przedmiotu – stosowane metody weryfikacji i proporcje wyników częściowych wpływające na ocenę ostateczną. Większość prac przejściowych wylosowanych do sprawdzenia potwierdzała weryfikację efektów kształcenia zgodnie z tymi zasadami. **Były jednak pojedyncze przypadki skupiania się wyłącznie na weryfikacji wiedzy, choć według sylabusu powinno się także na podstawie takiej pracy kontrolnej oceniać umiejętności. Stwierdzono też jeden przypadek formułowania pytań spoza kanonu wiedzy dotyczącego przedmiotu.** Efekty uzyskane w ramach praktyki zawodowej weryfikowane są na podstawie raportu z jej przebiegu oraz opinii opiekuna.

W jednostce prowadzona jest archiwizacja prac przejściowych. Wylosowane przez członków Zespołu Oceniającego prace przejściowe wskazują na ich zróżnicowaną formę oraz zakres dostosowania do zasad weryfikacji określonych w sylabusach przedmiotów i stopień trudności. **Stwierdzono w szczególności następujące niekorzystne zjawiska: ograniczenia weryfikacji do wiedzy z przedmiotu bez sprawdzania umiejętności, niski stopień trudności sprawdzianów, niezgodności z sylabusem (np. pytania opisowe zamiast testowych), brak śladów sprawdzania prac i ocen na nich.**

Istotne znaczenie dla weryfikacji całości kierunkowych efektów kształcenia ma praca dyplomowa i egzamin dyplomowy. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 7 z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie prac dyplomowych praca dyplomowa, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, powinna potwierdzać wiedzę i umiejętności nabyte przez studenta w trakcie studiów odnoszące się do efektów kształcenia określonych dla danego kierunku studiów. Jednak niektóre z prac dyplomowych wylosowanych do sprawdzenia miały opisowy, kompilacyjny charakter i tej roli należycie nie spełniały. Do przygotowania pracy dyplomowej i zdania egzaminu dyplomowego zobowiązani są studenci ocenianego kierunku

studiów zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia. Podstawowe zasady i tryb procesu dyplomowania określone są w Regulaminie studiów, a szczegółowe rozwiązania określa Zarządzenie nr 7 Rektora z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie prac dyplomowych. Praca dyplomowa jest przygotowywana pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy. Tematyka pracy dyplomowej powinna być merytorycznie związana z kierunkiem studiów i zainteresowaniami naukowo-dydaktycznymi promotora. Analogiczne wymagania dotyczą recenzenta pracy. Opiekun ocenia pracę przez wystawienie oceny na niej, natomiast recenzent wypełniając formularz recenzji. W ramach seminarium dyplomowego, w szczególności przez przygotowywanie pracy dyplomowej, student nabywa pogłębioną wiedzę, umiejętność prowadzenia badań oraz kompetencje społeczne niezbędne w działalności badawczej. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powoływaną przez dziekana w składzie: przewodniczący (dziekan bądź upoważniony przez niego pracownik), opiekun, recenzent. W przypadku studiów drugiego stopnia w skład komisji egzaminacyjnej wchodzi dodatkowo egzaminator z przedmiotu Ekonomia. Treść pytań na egzaminie związana jest z kierunkowymi efektami kształcenia. Ostateczna ocena ze studiów jest ustalana jako średnia ważona ocen uzyskanych w trakcie studiów (waga 0,6), z pracy (0,3) oraz z egzaminu (0,1).

Syntetycznym wyrazem weryfikacji efektów kształcenia jest w skali całego kierunku studiów struktura ocen uzyskanych przez studentów. W sesji letniej roku akademickiego 2014/2015 była ona następująca: niedostateczny 2,9%, dostateczny 22,2%, dostateczny plus 13,9%, dobry 20,3%, dobry plus 15,0%, bardzo dobry 25,7%, a na studiach drugiego stopnia kształtowała się odpowiednio: 1,1%, 14,5%, 13,5%, 22,3%, 15,4%, 33,2%. Występowanie takich rozkładów ocen należy uznać za wyraz właściwego motywowania studentów i oceniania realizacji efektów kształcenia. Natomiast struktury ocen z egzaminu dyplomowego w roku akademickim 2014/2015 były odpowiednio następujące: na studiach pierwszego stopnia: 0%, 0%, 6,1%, 30,9%, 49,5%, 13,5%, a na studiach 5,6%, 0%, 5,2%, 18,0%, 57,0%, 14,2%. **W tym przypadku wyraźna jest dominacja ocen dobry plus, co wskazuje na ich zawyżanie.**

Według studentów przedstawione w sylabusach zasady i metody weryfikacji efektów kształcenia nie ulegają zmianie w trakcie procedury zaliczania przedmiotu. Najczęściej stosowanymi metodami sprawdzania efektów są kolokwia pisemne, egzaminy pisemne lub ustne, projekty praktyczne, referaty, eseje oraz sprawdziany i zadania w formie e-learningowej. W opinii studentów stosowane metody sprawdzania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych celów i pozwalają na ocenę stopnia osiągnięcia danego efektu. Na spotkaniu z ZO nie byli obecni studenci studiów II stopnia, przez co niemożliwe było zbadanie ich opinii w zakresie ocenienia pracy i egzaminu dyplomowego.

W załączniku nr 3, część I. do raportu z wizytacji „Ocena losowo wybranych prac etapowych” eksperci PKA stwierdzili, że w ramach weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia z przedmiotu *Finanse przedsiębiorstwa* zadane pytania wykraczały poza zakres przedmiotu, ponieważ dotyczyły finansów publicznych, a ponadto nie było dowodów na weryfikację efektów kształcenia z zakresu „umiejętności”, mimo że określona takie efekty w sylabusie przedmiotu.

Kryterium 1 zostało ocenione przez Zespół oceniający jako spełnione „w pełni”. Zalecenie dotyczące kryterium 1.7.1.: Dobierać instrumenty weryfikacji efektów kształcenia właściwe dla oceny umiejętności czy kompetencji społecznych, w tym nie akceptować przypadków prac dyplomowych, które nie pozwalają weryfikować umiejętności prowadzenia badań oraz niektórych umiejętności merytorycznych sformułowanych dla kierunku studiów.

Stanowisko Uczelni

Uczelnia podnosi, że uwaga „Były jednak pojedyncze przypadki skupiania się wyłącznie na weryfikacji wiedzy, choć według sylabusu powinno się także na podstawie takiej pracy kontrolnej oceniać umiejętności. Stwierdzono też jeden przypadek formułowania pytań spoza kanonu wiedzy dotyczącego przedmiotu” dotyczy jednego przedmiotu (*Finanse przedsiębiorstwa*) i jednego wykładowcy, który został poproszony o przedłożenie wyjaśnienia na piśmie. W treści wyjaśnienia wykładowca uzasadnił, że na przedmiocie *Finanse przedsiębiorstw* konieczne jest odwoływanie się do determinant makroekonomicznych, które mają wpływ na finanse w wymiarze mikro, czyli na finanse przedsiębiorstwa. Ponadto wskazał, że *Finanse przedsiębiorstwa* realizowane są nie tylko w formie wykładów, ale także w formie wykład plus ćwiczenia, i na zajęciach ćwiczeniowych weryfikowane są efekty kształcenia z grupy umiejętności.

Ponadto Wnioskodawca zwrócił uwagę, że sylabusy z przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych muszą w sposób dość ogólny określać formy weryfikacji efektów kształcenia, ponieważ do prowadzenia danego przedmiotu może zgłosić się kilku nauczycieli akademickich spełniających wymagania ustalone przez Senat SGH, i prowadzący indywidualnie doprecyzowuje, jak będzie weryfikował osiągnięcie efektów kształcenia. „Niektórzy wykładowcy, zwłaszcza z tytułami profesorskimi i o uznanej pozycji naukowej uważają, że wybór formy weryfikacji prowadzonych przez nich zajęć jest ich prawem – prawem naukowca. Stąd przy kilku wykładowcach oferujących studentom chęć poprowadzenia danego przedmiotu mogą pojawić się rozbieżności co do formy egzaminu. Tak było w analizowanych i wskazanych w raporcie przypadkach”. W bieżącym roku akademickim ten element zostanie „uelastyczniony” i w oprogramowaniu informatycznym pojawi się opcja umożliwiająca dodanie przez wykładowcę stosowanych przez niego form sprawdzania wiedzy. Dotąd informacja ta była przekazywana studentom na pierwszych zajęciach, a zatem spełniony został obowiązek informowania studentów o zasadach i wymaganiach niezbędnych do zaliczenia przedmiotu. W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci potwierdzili, że zasady te nie ulegają zmianie w trakcie semestru.

Wnioskodawca odniósł się również do uwagi Zespołu Oceniającego o niskim stopniu trudności niektórych wylosowanych sprawdzianów. Wskazał na to, że pojęcie stopnia trudności jest pojęciem względnym i dołączył tabelę obrazującą rozkład ocen z przedmiotów, co do których padł taki zarzut. Ponadto Uczelnia kwestionuje prawo formułowania takiej uwagi wobec wykładowcy „będącym nierzadko uznanym za autorytet w danej dziedzinie”, zwłaszcza gdy przedmiot ma charakter podstawowy/ wprowadzający, a studenci zdobywają poza uczelnią nagrody w konkursach przedmiotowych. Zdaniem SGH wskazane byłoby, aby w przyszłości była możliwość omawiania dyskusyjnych kwestii w gronie zainteresowanych osób, ponieważ obecnie „ocena okazuje się zbyt powierzchowna i jednostronna, wymagająca wyjaśnień”.

W opinii Uczelni, w kontekście dyskusji o stopniu trudności sprawdzianów należy wziąć pod uwagę opinie studentów o jakości prowadzonych zajęć. SGH przedłożyła wyniki oceny jednego przedmiotu (*Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa*), który został oceniony przez studentów bardzo wysoko. Przyznano, że dla pozostałych przedmiotów, w których stopień trudności pytań został oceniony przez Zespół Oceniający jako stosunkowo niski, „liczba wypełnionych elektronicznie ankiet była zbyt mała”.

Kolejnym elementem, do którego odniósł się Wnioskodawca była opinia Zespołu Oceniającego na temat wylosowanych prac dyplomowych. SGH podkreśla, że wszystkie one spełniają wymagania właściwe dla ocenianego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia „jakkolwiek niektóre z nich mogły być zbyt łagodnie ocenione przez promotora

lub recenzenta”. Uczelnia stoi na stanowisku, że „być może promotor w trakcie seminarium lepiej rozpoznał wiedzę i umiejętności dyplomanta i część tej swojej wiedzy niepotrzebnie uwzględnił w ocenie pracy studenta”. Jako ważne Wnioskodawca podnosi, że ocena ta została częściowo zweryfikowana w trakcie egzaminu dyplomowego i w postaci oceny końcowej na dyplomie. Spośród 9 analizowanych prac dyplomowych 2 prace zostały ocenione krytycznie w aspekcie umiejętności formułowania celu pracy. Uczelnia podnosi, że jest to raczej wyraz pewnej niezręczności stylistycznej studentów, niż brak celu pracy. Podkreśla też, że pozostałe prace dyplomowe zostały ocenione przez Zespół oceniający wysoko. Mimo to, jako uczelnia „uczająca się” SGH dokona szczegółowej analizy procesu dyplomowania i zaleci nauczycielom akademickim bardziej krytyczną ocenę prac dyplomowych.

Uczelnia odniosła się do krytycznej oceny jednych z zajęć sformułowanej we wnioskach pohospitacyjnych. Podkreśliła, że „prowadzący zajęcia ma bogate doświadczenie praktyczne oraz jest autorem książki uchodzącej za jedną z najważniejszych w kraju z zakresu biznesplanu”. Wykładowca został poproszony o złożenie wyjaśnień na piśmie. Zdaniem prowadzącego przedmiot Biznesplan „sposób oceny zajęć z biznesplanu jest powierzchowny i krzywdzący” ponieważ nie uwzględnia dynamiki prowadzenia przedmiotu: od zajęć wykładowych przez kreowanie pomysłu na biznesy, przygotowanie biznesplanów dla wykreowanych pomysłów pod okiem „wykładowcy – zawodowca” i prezentację biznesplanów. Zdaniem nauczyciela akademickiego „wyrwanie fragmentu zajęć z kontekstu i budowanie opinii o całości bez zapoznania się z całym procesem dydaktycznym jest nieuprawnione”. Każdy zespół studentów przygotowywał biznesplan na temat innego przedsiębiorstwa, w związku z czym oczywiste jest, że wykładowca musiał rozmawiać z każdym zespołem oddzielnie. Jako niezrozumiałe prowadzący zajęcia uznał sformułowanie zawarte w ocenie wizytującego: „Nauczyciel indywidualnie zapoznawał się z materiałami przygotowanymi przez studentów, podczas gdy inni siedzieli beczynn timer. Były to zatem indywidualne konsultacje, a nie ćwiczenia, w których mogliby uczestniczyć wszyscy obecni”.

Stanowisko Prezydium PKA

Sposób weryfikacji efektów kształcenia, w tym zasadność wystawianych ocen

Wyjaśnienia Uczelni dotyczące sposobu weryfikacji efektów kształcenia nie odnoszą się wprost do uwag zawartych w raporcie z wizytacji. Należy zauważyć, że Zespół Oceniający w najmniejszym stopniu nie podważał prawa osoby prowadzącej przedmiot lub moduł kształcenia do ustalania efektów kształcenia oraz form weryfikacji efektów kształcenia. Wskazywał tylko na brak precyzji Uczelni w informowaniu o tym w sylabusie przedmiotu i stwierdził rozbieżności między deklaracjami zawartymi w sylabusie, a praktyką dydaktyczną. Zespół nie kwestionował także kształtowania umiejętności w toku zajęć z przedmiotu *Finanse przedsiębiorstwa*, ale wskazywał na to, że w losowo wybranych pracach etapowych nie było dowodów świadczących o tym, że prowadzący zajęcia bada stopień osiągnięcia efektów kształcenia zadeklarowanych w sylabusie w zakresie umiejętności.

Wnioskodawca przyznał, że należy poprawić informacyjną funkcję sylabusów i dodać w oprogramowaniu opcję umożliwiającą prowadzącemu przedmiot wpisanie szczegółowej informacji o sposobie weryfikowania efektów kształcenia. Jeśli takie rozwiązanie zostanie wprowadzone, na pewno w przyszłości poprawi komunikację między nauczycielem akademickim i studentami w zakresie wymagań egzaminacyjnych/ zaliczeniowych.

Należy zgodzić się z Uczelnią, że pojęcie „niskiego stopnia trudności” zadań weryfikujących efekty kształcenia jest mało precyzyjne. Przedłożony przez Uczelnię rozkład ocen w przypadku niektórych przedmiotów potwierdza stwierdzone przez Zespół Oceniający PKA odstępstwo od rozkładu normalnego. Na przykład wśród ocen za przedmiot *Zarządzanie*

projektami brak ocen niedostatecznych, dostatecznych i dostatecznych plus. Wszyscy studenci uzyskali oceny dobre i bardzo dobre. Trudno jednak wnioskować na tej podstawie o zaniżeniu stopnia trudności przedmiotu. Za bardziej niepokojący można uznać rozkład ocen w przypadku przedmiotu Makroekonomia II – brakuje ocen dobrych plus i bardzo dobrych, a ponad 38% studentów uzyskało ocenę niedostateczną. Powinno to być źródło poważnej refleksji osoby prowadzącej ten przedmiot naddoborem metod i form nauczania.

Jako argument przemawiający za właściwym stopniem trudności zajęć Uczelnia podaje opinie studentów na temat danego przedmiotu. Trudno zgodzić się z takim tokiem myślenia, ponieważ w kwestionariuszu ankiety nie ma pytania odnoszącego się do stopnia trudności zaliczenia przedmiotu.

W dokumentacji odwoławczej Uczelnia nie odniosła się do uwagi o „braku śladów sprawdzania prac i ocen na nich”, co należy uznać za element istotny, który na pewno zaważył na ocenie tego kryterium przez Zespół Oceniający PKA.

Jakość prac dyplomowych

Uczelnia zadeklarowała, że dokona szczegółowej analizy procesu dyplomowania i zaleci nauczycielom akademickim bardziej krytyczną ocenę prac dyplomowych.

Jakość hospitowanych zajęć dydaktycznych

Uczelnia przedstawiła wyjaśnienia dotyczące krytycznej oceny zajęć hospitowanych przez członka Zespołu Oceniającego - ćwiczeń realizowanych w ramach przedmiotu *Biznesplan*. Wyjaśnienia przedłożone przez Uczelnię nie odnoszą się do wybranej przez prowadzącego formy zajęć zakwestionowanej we wnioskach pohospitacyjnych. Zespół Oceniający w najmniejszym stopniu nie podważał kompetencji merytorycznych osoby prowadzącej zajęcia, stąd uwaga, że „prowadzący zajęcia ma bogate doświadczenie praktyczne oraz jest autorem książki uchodzącej za jedną z najważniejszych w kraju z zakresu biznesplanu” nie dotyczy zidentyfikowanego przez Zespół problemu. Zespół zakwestionował metodykę prowadzenia zajęć zwracając uwagę na to, że ćwiczenia powinny angażować całą grupę uczestniczących w nich studentów, a nie pojedyncze zespoły konsultujące biznesplan z wykładowcą. Hospitujący zajęcia nie podważał również sensu takich konsultacji, ale zwracał uwagę na to, że nie powinny one odbywać się w trakcie ćwiczeń. Argument, że „każdy zespół przygotowywał biznesplan na temat innego przedsiębiorstwa, w związku z czym oczywiste jest, że wykładowca musiał rozmawiać z każdym zespołem oddzielnie” potwierdza zasadność konsultacji, ale nie wyjaśnia, dlaczego wykładowca, który sam siebie określa mianem „zawodowca” myli dwie różne formy zajęć, jakimi są ćwiczenia i konsultacje.

Uwagi i zalecenia sformułowane przez Zespół Oceniający PKA do kryterium 1.7.1. w zdecydowanej większości należy uznać za uzasadnione, tym samym **uzasadnione jest podtrzymanie oceny „w pełni” w odniesieniu do kryterium 1, biorąc pod uwagę stopień spełnienia kryterium 1.7.1.**

Kryterium 6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów.

Stanowisko Zespołu Oceniającego PKA będące podstawą Uchwały nr 490/2016

Kryterium 6: ocena w pełni. Zalecenia sformułowane przez ZO w odniesieniu do realizacji kryterium 6 to:

- Wskazane jest kontynuowanie działań mających na celu poprawę zwrotności ankiet studenckich, dzięki czemu ich ocena będzie mogła być w pełni wykorzystana w doskonaleniu jakości kształcenia.
- Zaleca się pełne wprowadzenie narzędzi systemowych badających opinię studentów na temat zasobów materialnych i infrastrukturalnych uczelni, form pomocy materialnej oraz dostępu do informacji i ich jakości, a także oceny pracy kadry pomocniczej na przykład w formie ankiet lub spotkań ze studentami.
- Jeden z najbliższych przeglądów powinien dotyczyć jakości prac przejściowych i dyplomowych.

Dostrzeżono pojedyncze przypadki pewnej przesadnie swobodnej interpretacji prawa nauczycieli akademickich do kształtowania treści programowych i doboru form zajęć (treści z kanonu wiedzy i umiejętności innego przedmiotu, ćwiczenia prowadzone w formie konsultacji, naruszenia dyscypliny zajęć przez studentów, także ćwiczeń – spóźnienia, wychodzenie, brak kontroli obecności to naruszenia dostrzegane w czasie hospitacji - zbyt dowolnie dobierane tematy prac dyplomowych, zwłaszcza pozwalające na prace o charakterze opisowym, niektóre prace przejściowe zorientowane tylko na weryfikację wiedzy).

Stanowisko Uczelni

SGH wyraziło przekonanie, że w ostatnich dwóch latach działania projakościowe powinny zostać docenione i wyraźnie sprzyjać utrzymaniu oceny wyróżniającej dla skuteczności systemu jakości kształcenia w Uczelni. Taką ocenę, w opinii Wnioskodawcy, uzasadnia:

1. realizowany w SGH unikatowy system kształcenia i organizacji dydaktyki od początku wymagał opracowania i stosowania procedur monitorowania procesu tworzenia programów studiów, oferty dydaktycznej i jej realizacji. Stopniowo te procedury były doskonalone i stały się podstawą kompleksowego systemu zapewnienia jakości kształcenia;
2. mechanizm i procedury uczelnianego systemu zapewnienia jakości są ściśle związane z misją, strategią i polityką jakości SGH;
3. przynależność do CEMS, akredytacje CEEMAN, ACCA, CIMA czy IPMA oraz rozwijanie programów studiów podwójnego dyplomu były możliwe do uzyskania, między innymi dzięki wysoko ocenianemu systemowi zapewnienia jakości kształcenia;
4. walory systemu jakości kształcenia w SGH zostały docenione już w roku 2012, kiedy prowadzony w Uczelni kierunek Metody ilościowe w ekonomii i systemy informacyjne uzyskał nagrodę MNiSW za najlepiej opracowane programy i wdrożone systemy zapewnienia jakości;
5. w roku 2014, w trakcie oceny programowej przeprowadzanej przez PKA na dwóch kierunkach: Międzynarodowe stosunki gospodarcze oraz Metody ilościowe w ekonomii i systemy informacyjne system zapewnienia jakości kształcenia otrzymał ocenę wyróżniającą;
6. uczelniany system jakości kształcenia jest doskonalony: wprowadzono nowe zasady hospitacji zajęć, rozbudowano sylabusy przedmiotów i praktyk, wprowadzono recenzje zewnętrzne sylabusów nowych przedmiotów, zwiększono zaangażowanie partnerów biznesowych w prowadzenie zajęć i szkoleń, rozbudowano e-niezbędnik SGH służący do zarządzania materiałami dydaktycznymi przez wykładowców, usprawniono funkcjonowanie wirtualnego dziekanatu, przeprowadzono sondażowe badania opinii studentów, monitorowano losy absolwentów;

7. pod koniec każdego semestru badane są opinie studentów na temat zajęć dydaktycznych (dobrowolna ocena on-line), a informacje na temat wyników badań są przekazywane wykładowcom i ich przełożonym;
8. mocno wspierana jest działalność kół naukowych, organizacji, stowarzyszeń i klubów studenckich, ponadto dzięki umowom z organizacjami z otoczenia biznesowego stwarza się studentom coraz większe i korzystniejsze możliwości odbywania praktyk;
9. za szczególnie godne podkreślenia Uczelnia uważa realizowanie projektu *Młodzi Projektują Zarządzanie*, w ramach którego aż 80-ciu pracowników prowadzących zajęcia na kierunku Zarządzanie wyjechało na kilkumiesięczne staże i praktyki do uczelni w różnych częściach świata.

Stanowisko Prezydium PKA

Część osiągnięć SGH wymienionych przez Uczelnię w odwołaniu jako argument za oceną wyróżniającą dla kryterium 6 zostało uwzględnione jako źródło oceny wyróżniającej za inne kryteria. Na przykład wsparcie studenckich kół i stowarzyszeń naukowych oraz poszerzanie oferty miejsc odbywania praktyk zostało uwzględnione w wyróżniającej ocenie kryterium 5 „Jednostka zapewnia studentom uczelni wsparcia w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy” oraz kryterium 3 „Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia”. Realizacja wyjazdów na staże i praktyki zagraniczne przez wykładowców Uczelni w ramach projektu *Młodzi Projektują Zarządzanie* została doceniona w ocenie wyróżniającej za stopień spełnienia kryterium 2 „Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia”. Brak oceny wyróżniającej za kryterium 6 stanowi konsekwencję oceny „w pełni” za kryterium nr 1. Zidentyfikowane przez Zespół Oceniający „przypadki pewnej przesadnie swobodnej interpretacji prawa nauczycieli akademickich do kształtowania treści programowych i doboru form zajęć (treści z kanonu wiedzy i umiejętności innego przedmiotu, ćwiczenia prowadzone w formie konsultacji, naruszenia dyscypliny zajęć przez studentów, także ćwiczeń – spóźnienia, wychodzenie, brak kontroli obecności to naruszenia dostrzegane w czasie hospitacji - zbyt dowolnie dobierane tematy prac dyplomowych, zwłaszcza pozwalające na prace o charakterze opisowym, niektóre prace przejściowe zorientowane tylko na weryfikację wiedzy)” wskazują, że system zapewnienia jakości kształcenia nie zapobiegł wymienionym zjawiskom.

§ 2

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Krzysztof Diks